

ALLAH'IN TAKSİMİNE RAZI OL!*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Hamden kesîran tayyiben mübâreken fîhi alâ külli hâlin ve fî külli hîn... Ve's-salâtü ve'sselâmü alâ senedinâ ve mededinâ muhammedin ve âlihî ve sahibihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn.

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llâh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu teâlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sahibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'nnebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

أَدِّ مَا افْتَرَضَ اللهُ عَلَيْكَ تَكُنْ مِنْ أَعْبِدِ النَّاسِ
وَأَجْتَنِبْ مَا حَرَّمَ اللهُ عَلَيْكَ تَكُنْ مِنْ أَوْرَعِ
النَّاسِ وَارْضَ بِمَا قَسَمَ اللهُ لَكَ تَكُنْ مِنْ أَغْنَى
النَّاسِ

(عد. عن ابن مسعود)

RE. 21/4 (Eddi me'fteradallâhu aleyke, tekün

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

min a'bedi'n-nâs; ve'c-tenib mâ harrama'llâhu aleyke, tekün min evrai'n-nâs; ve'rda bimâ kasema'llâhu leke, tekün min ağne'n-nâs.) Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl. ev kemâ kâl.

Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne sonsuz hamd ü senâlar olsun! Uzun bir ayrılıktan sonra yine bizi birbirimize kavuşturdu.

Allah cümlemizden razı olsun... İbadetlerinizi, taatlerinizi rızasına ermeye vesile eylesin... Yolunda dâim eylesin... Ümmet-i Muhammed'e hüsnü hizmet eyleyerek, iki cihan saadetine ermenizi sizlere ve bizlere nasib eylesin...

Peygamber Efendimiz SAS, bizim başımızın tacı, rehberimiz, önderimiz, üsve-i hasenemiz, efendimiz olduğu için onun hadîs-i şerîflerini okuyoruz; onlarla hayatımıza yön vermek, Allah-u Teâlâ hazretlerinin dilediği yolda gitmek için... Bu hadîs-i şerîfler dinimizin ve İslâm ahlâkının kaynaklarıdır. İbadetlerimizin nasıl yapılacağını gösteren vesikalardır, belgelerdir. Bunları tekrar tekrar okuyacağız.

Kitabı bitirmiştik yeniden başına geçtik. Yine bitireceğiz yine başına geleceğiz, yine bitireceğiz yine başına geleceğiz. Kur'ân-ı Kerîm'i tekrar tekrar okuduğumuz gibi, Rasûlüllah Efendimiz'in seçme hadislerini de böylece tekrar tekrar okuyacağız.

Diğer kitapları da böyle okuyalım. Dinimizde bize lazım olan ilmihal kitaplarımızı, önemli kitaplarımızı bir kere okuyunca kenara bırakmayalım. Hafızamıza iyi yerleşsin diye tekrar tekrar okumak bize Kur'ân-ı Kerîm'in

hatmini indirince tekrar başa geçtiğimizden bir örnek kalsın, âdet olsun, böylece okuyalım inşaallah...

Bu hadîs-i şerîflerin izahına geçmeden önce, Peygamber Efendimiz'e sevgimizin, bağlılığımızın, ümmetliğimizin gereği ve bir nişanesi ve ona biz âciz nâçiz ümmetlerinden bir hediye-i Kur'aniye olsun diye, onun ruhuna hediye etmek için ve onun âlinin, ashabının, etbainin ruhlarına hediye olması için;

Peygamber Efendimiz'in mânevî ve hakikî vârisleri olan ulemâ- i muhakkıkîn, meşâyih-i vâsiline, mürşidîn-i kamilîn sâdât-ı turuku aliyyemizin; Ebû Bekr-i Sıddîk ve Aliyyü'l-Murtazâ'dan müteselsilen kendisinden feyz aldığımız büyük hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî Hazretlerine kadar güzerân eylemiş olan cümle sâdât ve meşâyih-i turuku aliyyemizin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu kitabı yazan Gümüşhaneli Hocamızın ruhuna hediye olsun diye, bu hadîs-i şerîfleri zahmet çekip toplayıp, kitaplara yazıp, bize kadar intikal ettirmiş olan din büyüklerimizin, alimlerimizin, ravilerin ruhlarına hediye olsun diye;

Uzaktan yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemeye severek koşup gelmiş olan siz kardeşlerimizin de bütün geçmişlerinin, yakınlarının, ruhları şâd olsun, onlara da bunların sevaplarından ikramlar gitsin diye;

Biz yaşayan müslümanlar da Rabbimiz'in rızasına uygun işler yapalım, Allah-u Teâlâ

Hazretleri'nin sevdiği kullar olalım, Peygamber Efendimiz'in sünnetini ihyâ eyleyip de yüzlerce şehid

sevabı kazanan bahtiyarlardan olalım diye, iki cihan saadetine ermemize vesile olsun diye bir *Fâtiha*. 11 *Kul hüva'llâhü Ehad* sûrelerini okuyalım, büyüklerimize bağışlayalım öyle başlayalım. Buyurun!

a. Haramlardan Kaçın!

Mukaddimede Arapça metnini okumuş olduğumuz hadîs-i şerîf, *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabınının 21. sayfasının 4. hadîs-i şerîfidir.

Bu hadîs-i şerîf Abdullah ibn-i Mes'ûd RA'dan mevkuf olarak rivayet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz, muhatabı olan karşısındaki sahabiye emretmiş, buyurmuş, tavsiye eylemiş ki:¹

أَدِّ مَا افْتَرَضَ اللَّهُ عَلَيْكَ تَكُنْ مِنْ أَعْبِدِ النَّاسِ
وَاجْتَنِبْ مَا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْكَ تَكُنْ مِنْ أَوْرَعِ
النَّاسِ وَارْضَ بِمَا قَسَمَ اللَّهُ لَكَ تَكُنْ مِنْ أَغْنَى
النَّاسِ

(عد. عن ابن مسعود)

¹ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.218, no:201; Ebû Dâvud, *Zühd*, c.I, s.143, no:131; Hennâd, *Zühd*, c.II, s.501, no:1032; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.220; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXX-III, s.177; Abdullah ibn-i Mes'ûd RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XVI, s.237, no:44296; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.II, s.85, no:953.

RE. 21/4 (*Eddi me'fterada'llàhu aleyke, tekün min a'bedi'n-nâs; ve'c-tenib mâ harrama'llàhu aleyke, tekün min evrai'n-nâs; ve'rda bimâ kasema'llàhu leke, tekün min aġne'n-nâs.*)

(*Eddi me'fterada'llàhu aleyke*) “Allah’ın sana farz kılmış olduġu vazifeleri edâ et, neleri farz kılmışsa sana onları yap; (*tekün min a'bedi'n-nâsi*) insanların en âbidi olursun.”

“—Allah’ın emirlerini edâ edersen, insanların en ibadet edicisi, ibadette en ileri dereceye varanı olursun. Ne buyurmuşsa buyruġunu tutarsan, insanların ibadette en yüksek mertebeye ulaşmışlarından birisi de sen olursun. Çünkü birçok kimse bu yolu seviyor, bağlanıyor, tutuyor. Sen de onlardan birisi olursun!”

Muhterem kardeşlerim!

Bu bizim dinimizin ibadetleri o kadar kıymetli, o kadar önemli, sonuçları o kadar bereketli; insanlığa, cemiyete, ruha, bedene o kadar faydalı şeylerdir ki... Dünyanın üzerindeki müslümanlardan başka milletleri incelediğiniz, çeşit çeşit kültürleri tanıdığınız, dünyayı dolaşıp da başka diyarları gördüğünüz zaman Müslümanlığın ne kadar yüksek bir yol olduğunu; ne kadar asil, ne kadar güzel, ne kadar mükemmel bir yol olduğunu insan o zaman anlıyor. Mukayese etmeyince anlamıyor. Mukayese ettiği zaman nerede o nerede o! Kıyas kabul etmeyecek üstünlüğünü insan o zaman anlıyor.

Bizim her ibadetimizin bize farz kılınmasından dolayı, Allah’a sonsuz şükran borcuyla dolmamız

lazım, “Yâ Rabbi iyi ki bize bunu farz kılmışsın!” diye teşekkür dolmamız lazım. İçimiz minnet duygusuyla, şükür duygusuyla dolması lazım.

Abdest, gusül, bizi tertemiz yapıyor; günde beş defa temizliyor. Vücudumuzu temizliyor her bakımdan. Başka milletlerde olmayan bir temizliğe ulaştırıyor. Namaz günde beş defa bizi Rabbü'l- âlemîn'e bağlıyor. Bize Rabbimizin kulu olduğumuza dair huzûr-ı Rabbi'l-izzete götürüp götürüp kaydımızı tazelettirip kulluğa çekiyor, doğru yola çekiyor namaz...

Namazın içindeki rükûsu, sücûdu hepsi ne kadar güzel jestler. Rabbü'l-âlemîn'in huzurunda alnımızı yere koyuyoruz. Ne kadar güzel! Yani parça parça, detay detay, desen desen düşündüğümüz zaman her birine ayrı hayran oluyoruz. Bütün bütün düşündüğümüz zaman, kuş bakışı baktığımız zaman, o zaman da mükemmelliğine hayran oluyoruz.

Rabbü'l-âlemîn bizi günde beş defa yıkattırıyor. Günde beş defa huzuruna çıkarttırıyor, kabul ediyor huzuruna. “Gel, ben bıkmam senin gelmenden, huzuruma en aşağı beş defa gel!” buyuruyor. Kabul ediyor en büyük huzura...

Reis-i Cumhur'un huzuruna insan teklifsiz çıksa sevinmez mi?

“—Huzurum açık gel. Namaz kıldın mı, huzurumdasın. Huzuruna kabul ediyor bizi, kendisiyle konuşturuyor. Hamd ettiriyor, şükrettiriyor, tesbih ettiriyor. Şahane bir şey!

Sonra oruç! Son derece sıhhate faydalı, son derece hikmetli, son derece güzel bir ibadet.

Teravîh, orucun arkasından tam yerli yerinde... 20 rekât olması, fazla olması tam yerli yerinde... Çünkü oruçtan sonra sofrada ölçüyü kaçıırız, bol yiyoruz. Onun öğütülmesi için ibadet de çok oluyor. Hepsi güzel, hepsi yerli yerinde, gayet güzel!

Gece ibadeti, gündüz ibadeti, zekât, hac... Bunların hepsi insanın mutluluğu için, toplumun selâmeti, saadeti için, en güzel ilaçlar. Yani biz Allah'ın emirlerini tutan bir kavim olsak; toplumuz yani hepimiz... Siz tutuyorsunuz, siz camiye geliyorsunuz da büyük bir kısmı da plajda... Herkes tutmuyor. Siz haramdan kaçınıyorsunuz da herkes kaçınmıyor. Siz günahattan kaçınıyorsunuz da herkes kaçınmıyor. Siz yalandan, dolandan, aldatmaktan, haramdan kaçınıyorsunuz başkası kaçınmıyor.

Sıkıntılarımız Allah'ın emrine uymayan insanlardan kaynaklanıyor. Yoksa bizim toplumumuz mutlu olacak. Biz kendi içimizde mutluyuz. Mutlu olacak ama Allah'a itaat etmekten mutluluk doğuyor, Allah'a âsi olmaktan her türlü kötülük çıkıyor.

Onun için Allah'ın emrettiklerini yaparsanız bunların hepsi birer reçetedir. İnsanların en âbidi, Allah indinde en makbulü olursunuz, yeter yani. Sadece farzları yapsanız yeter. Sadece farzlarla hiçbir farzı ihmal etmeden yapsanız yeter. Ama tabii farzların yanına başka eklemeler de yapa yapa derecesi artıyor, evliyâ oluyor insan. Kurbiyet-i ilâhîyeye nâil oluyor. Allah'ın yakın kulu oluyor. "Kul bana böyle ibadet eder, eder; ben onu severim;

ondan sonra ona her türlü yardımı yaparım!” diye Rabbü’l-âlemîn hadîs-i şerîflerde bize bildiriyor.

Onun için yolumuz ne?

Allah’ın emirlerini öğrenip, baş üstüne deyip tutmak. Yasaklarını öğrenip, pekiyi deyip onlardan elimizi eteğimizi çekmek. Mutluluk burada, iki cihan saadeti bunda... İnsan o zaman en âbid, en iyi kul derecesine yükselir.

(*Ve’c-tenib mâ harrama’llâhu aleyke*) “Allah’ın haram kıldıklarından uzak dur; (*tekün min evrai’n-nâsi*) insanların takvası, verâsı en yüksek olanı olursun.”

Nasıl takvâ ehli olacağım ben? Takvayı çok seviyor Allah. Kur’ân-ı Kerîm’de çok methetmiş Mevlâmız. Nasıl takvâ ehli olacağım?

Allah’ın yasak kıldıklarını yapmayacaksınız; harama bakma, faizi yeme, içkiyi içme, yalan söyleme, gıybet etme, suizanda bulunma...

Şimdi bizim bir kusurumuz, toplumumuzun bir kusuru; elle tutulur, gözle görülür, maddî müşahhas şeyleri anlıyor da, görülmeyen şeyleri anlamıyor.

Mesela içkiyi içiremezsin, neden?

Haram der bilir. Küçüklüğünden beri içki şişesini gördükçe tamam bu haramdır bilir, bunun içinde içki var mı diye kaçar. Çikolatanın içine likör koysalar yoo onu bile yemiyoruz. Şekerin, pastanın içerisine karıştırırsalar yemiyoruz. Domuz eti katiyen yediremezsin müslümana, biliyor. Maddî, görünen bir şey.

Ama gıybet etmek, o da haram! Ondan haberi yok. Boyuna gıybet, gece gündüz; sohbetlerde, kahvelerde, evlerde, dükkânlarda gıybet gıybet gıybet... Harıl harıl haram işleniyor. Yalan, sonra dargınlık. Dargınlık da haram.

“—Üç günden fazla bir müslümanın öteki müslümana dargın kalması haram.” diyor.

Sahih kitaplarda Peygamber Efendimiz’in hadis-i şerifleri var. Millet biribiri ile küs, konuşmaz, görüşmez, selam vermez, selam almaz, el sıkmaz, musafaha etmez, uzaktan kaçır, yolunu değiştirir.

Yasakları ayırmaya hakkımız yok. Allah’ın yasaklarının hepsi yasaktır. Faiz yemek, domuz eti yemek, içki içmek haram olduğu gibi gıybet de, suizan etmek de, dedikodu etmek de haram. Laf taşımak da dargın durmak da haram. Bunları da bileceksin. Onları bilip de yarısı bilip yarısını bilmemek bizim kusurumuz, toplumun kusuru oluyor. Eskiler bilirdi bunu.

Mesela Osmanlıların bir büyük âliminin hayatını okuyordum. Orada bir kişiden bahsediyor. O şahsı herkes severmiş, çok severmiş herkes. Herkes hayranmış ona. Birisi ona sormuş ki;

“—Seni niye herkes seviyor? Hiç düşmanını görmedik, herkes sana hayran?”

Diyor ki:

“—Ben hocamdan bir keresinde bir fena azar işittim. Birisini gıybet ediyordum, ‘Sen de mi gıybet edicisin?’ diye beni bir fena halde azarladı, ondan sonra gıybetten dilimi çektim,

hiç kimsenin aleyhinde bir söz söylememeye ahd ettim. O zamandan beri de herkes beni seviyor.”

Bak, nasıl dikkat ediyorlar. Komşuluğa, arkadaşlığa, vefaya dikkat ederler; ahbine sâdık olmaya, verdiği sözü yerine getirmeye dikkat ederler.

Şimdi bir hacı kardeşimiz diyor ki:

“—Falanca kimseyi seviyorum ben ama ona küskünüm.” diyor. Demin konuşuyoruz küskünüm diyor.

Niye?

Söz verdi, mukavele yaptı, semtime bile uğramadan gitti başka yerle anlaştı diyor. Söz namus demektir. Ahid, anlaşma insanı mesuliyet altına sokar, sözünde durması lazım.

Onun için Allah'ın emirlerini tutacaksınız, tutacağız. Allah'ın yasaklarından da kaçacağız. Ama görülen yasaklarından kaçıp mânevî yasaklarından kaçınmamak olmaz. Domuz eti yemekten bucak bucak kaçıyorsun; soruyorsun:

“—Bu salam domuz etinden mi? Bu yemeğin içinde bilmem haram malzeme var mı?” diye soruyorsun da niye gıybet, yalana, dolana, iftiraya, bühtana, nemimeye, laf taşımaya, kötü ahlâka, hasede, kine yol açıyorsun? Niye onu yapıyorsun?

Onu da yapmayacağız. Yani bizim bu neslimizin bilmediği mânevî suçlar. Mânevî suçları yapmak sanki serbest, sadece gözle görünür maddî suçları işlemek yasak sanıyor.

Namazı kılıyor farz olduğu için, orucu tutuyor ama mânevî vazifeleri yapmıyor. Domuz etinden içkiden kaçınıyor ama mânevî günahlardan onlar kadar, onlardan daha büyük tehlikesi olan daha büyük suç olan şeyleri yapmaktan bir an geri durmuyor. Gece gündüz ona devam edip duruyor.

Tabii o zaman ne ibadetin tadı kalıyor, ne sevap kazanabiliyor, ne evinde ne kesesinde bereket oluyor:

“—Ya ben namaz da kılıyorum niye benim işlerim rast gitmiyor, niye başım beladan kurtulmuyor?” diye hayret ediyor.

Niye hayret ediyorsun! Sen haramları çiğneyen bir insansın, günahkâr bir insansın, Allah’ın sözlerini tam manasıyla tutmuyorsun.

Onun için bilmiyorum biraz böyle döne döne cümleleri tekrar tekrar söyledim. Anlatabildim mi?

Görünmeyen günahları da, yani mânevî günahları da işlemeyeceğiz. Elle tutulur günahları işlemiyoruz, domuz etine içkiye yanaşmıyoruz. Çünkü görülüyor elle tutuluyor. Ama görünmeyen şeyleri mesela yalan hiç söylemeyeceğiz, birisinin aleyhinde hiç gıybet yapmayacağız, suizanda bulunmayacağız. Birisi suizanda bulunursa, susturacağız, iftira atmayacağız, yalan şahitlik yapmayacağız meselâ... Bunları da unutmayalım. İnşaallah. O zaman insanların en verâ sahibi insanı oluruz. En iyilerinden, en yüksek, takvası en ileri kimselerden oluruz.

Üçüncü tavsiyesi de Efendimiz'in;

(*Ve'r-da bimâ kasema'llàhu leke*) () “Allah'ın taksimatına razı ol, sana kısmet olarak ne nasip etmişse ona razı ol; (*tekün min ağne'nnâsi*) o zaman insanların en zengini olursun.”

Bu da bir önemli iştir. Eski insanlarda kanaat denilen bir duygu vardı. Yani Allah kendisine ne vermişse, “El-hamdü-lillah, çok şükür yâ Rab-bî!” diyordu ve kanaat ediyordu. Aç gözlülük yapmıyordu, başkasının elindekine göz dikmiyordu, hırs beslemiyordu, harislik, tamahkârlık yapmıyordu, rahat idi. Gönlü zengin diyorduk böylelerine; gönlü zengin bir insan.

Şimdiki zamâne insanları, elinde ne kadar çok olursa olsun daha yukarıya bakıyor. Yine mutsuz;

“—Niye onda var da bende yok?!” diye kıvranıyor.

İçinden, hasedinden çatlayacak, sırtından çatlayacak gibi oluyor. Allah'ın taksimatına razı değil. Allah'ın kendisine verdiği:

“—Eh, el-hamdü lillâh bugün bunu nasip etmiş, çok şükür helalinden bunu yedim, çok şükür.” diyemiyor.

Demek ki insan Allah'ın hükmüne, kazasına, kaderine, taksimatına razı olduğu zaman, gönlü en zengin insan, mânevî bakımdan en huzurlu insan oluyor. Sonra şükür duygusuna sahip olunca bir insan mânevî bakımdan da Allah bereketini veriyor; kesesi, malı, hanesi, mülkü, tarlası bereketlenmeye başlıyor. Şükürden

bereketleniyor.

Çünkü Kur'ân-ı Kerîm'de Allah-u Teâlâ Hazretleri açıkça beyan ediyor:

لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ

(İbrahim:7)

(*Lein şekertüm leezîdenneküm*) “Siz eğer şükredici olursanız, verdiğim nimetlerin şükürünü yapacak bir duyguda olursanız, şükürle hareket eden kullar olursanız; ben mutlaka ve mutlaka, o nimetlerinizi arttırırım. (*Ve lein kefertüm inne azâbî leşedîd*) Eğer küfrân-ı nimette bulunursanız, yâni nimetin kıymetini bilmezseniz, değerlendirmezseniz, küçümserseniz; o zaman da azabım çok şiddetli olur.” (İbrâhim, 14/7)

Bu ayet-i kerimeden anlaşıldığına göre, şükredildiği zaman mal artıyor. Şükredilmediği, küçümsendiği, burun kıvrıldığı zaman, “Ah, amaan, bu mu verilecekti?” filan diye... Hani derler ya: Dilenciye hıyar vermişler, eğri diye beğenmemiş. Bir tekerleme ama insanların durumu bazen böyle oluyor.

Allah'ın verdiğine razı değil. Razı olmayınca, “Sen benim verdiğime razı değilsin!” diye Allah da sevmiyor. “Evet, şimdi şunu veriyorum, yarın başka şey veririm. Sonra sana verdiğim şeyi herkese de vermiş değilim.” diyor.

Afrika'da insanlar açlıktan ölüyor, çocukların üzerine sinekler konuyor, bir deri bir kemik kalmışlar. Televizyonlarda, resimlerde, gazetelerde görüyoruz yüreğimiz parçalanıyor. "Bak sana el-hamdü lillâh Allah her çeşit nimet vermiş. Senin memleketin güzel bir memleket... Çok huzurlu bir durumdasın. Zulüm yok, asma kesme yok!" filan diye insan içinde bulunduğu nimetin kadrini bilip şükretmesi lazım. Bunları tavsiye ediyor Peygamber Efendimiz.

Hatırımızda tutup yapabileceğimiz üç şey tavsiye etti:

1. Allah'ın emirlerini tutacağız o zaman en âbid kul oluruz.
2. Allah'ın yasaklarından kaçacağız o zaman en takvâli kul oluruz.
3. Allah'ın taksimatına, kısmetine razı olacağız; o zaman mânevî bakımdan en zengin kul oluruz. Huzurlu oluruz, el-hamdü lillâh çok şükür... Mutlu oluruz, bahtiyar oluruz.

Bu üç tavsiyeyi unutmayalım!

b. Zekât Malı Temizler

İkinci hadîs-i şerîf; Enes RA'dan Efendimiz'in ikinci hadis-i şerifi:²

² Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.136, no:12417; Hâkim, *Müstedrek*, c.II, s.392, no:3374; İbn-i Zenceveyh, *el-Emvâl*, c.III, s.159, no:1076; *Müsnedü'l-Hâris*, c.I, s.446, no:286; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.199, no:4332; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VI, s.294, no:15769; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.II, s.84, no:952.

أَدِّ الزَّكَاةَ الْمَفْرُوضَةَ فَإِنَّهَا طُهْرَةٌ تُطَهِّرُكَ وَائْتِ
صِلَةَ الرَّحِمِ وَاعْرِفْ حَقَّ السَّائِلِ وَالْجَارِ
وَالْمِسْكِينِ

(حم.ك. عن أنس)

RE. 21/5 (*Eddi'z-zekâte'l-mefrûdate, feinnehâ tuhratün tutahiruke; ve âti sîlate'r-rahimi, ve a'rif hakka's-sâili, ve'l-câri, ve'l-miskîni.*)

(*Eddi'z-zekâte'l-mefrûdate*) “Senin üzerine yazılmış, farz kılınmış olan zekâtını edâ et, öde!” Zekât vazifeni ver. Paradan, altından, gümüşten zekât kırkta birdir. Koyundan kırkta birdir, deveden sığırdan şöyledir, bilmem tarladan bahçeden mahsulden hububattan şu miktardadır. Mal varlığı olan bir insanın, zenginliği olan bir insanın dini bir vazifesi var.

Nedir?

Zekât... Zekât veriyorsun, vermen gerekiyor. Müslüman kardeşlerine, fakirlere vermen, mutluluğu yaygınlaştırmak gerekiyor. Sen yiyeceksin o aç kalacak, sen sevineceksin o üzülecek, sen bayram edeceksin, eğleneceksin o kahrolacak, sen yaşayacaksın o ölecek... Bu bencillik. Allah bunu sevmiyor. Senin helâl olan malından bir kısmını, Allah müslüman kardeşlerine vermeni istiyor. Fakirlere, miskinlere, yoksullara, borçlulara, gazilere, yolda kalmışlara... Sayıyor sekiz kalem şeyi âyet-i kerîme , bu paraları vermek gerekiyor. Zekât diyoruz buna.

Biliyoruz da zekâtın farz olduğunu, çok kimse de biliyor. Zenginler de zekâtlarından ayırıyorlar. Yalnız tarla sahipleri bilmiyor. Tarla sahipleri mahsullerinin öşrünü vermesi gerektiğini çoğu bilmiyor. Tarla sahibi de mahsulünün öşrünü verecek. Hayvan ve sürü sahipleri de mallarının zekâtlarını verecekler ve böylece temizlenecekler.

Ne diyor Peygamber Efendimiz bakın?

“Sana farz kılınmış olan zekâtı öde, edâ eyle; (*feinnehâ tuhratün tutahhiruke*) çünkü o, seni temizleyen bir ameliye, bir temizleyici işlemdir.”

Seni pâk ediyor. Çünkü malında fakirin hakkı kalırsa hem maddeten pisleniyor mal, onu verdiği zaman malın temizleniyor; hem de sen bu iyiliği yaptığın için kalbin temizleniyor, mânevî bakımdan temizleniyorsun. Yani hem malını temizliyor haramdan, hem de senin kalbini temizliyor kötü duygulardan. Her bakımdan pırıl pırıl pak bir insan oluyorsun zekâtını verdiği zaman... Bir insan zekâtını vermediyse, malına fakirin hakkı karıştığından haram karışmıştır.

“—Hayır, ben kimsenin parasını almadım?”

İstediği kadar çırpınsın. Almadın, almadın ama vermen

gerekeni vermediğin için para karıştı yine, yine pislendi senin malın. Onun için onun hayrını görmezsin. Fabrikana bir kıvılcım gelir, 50 - 100 milyon zarara girersin. Araban bir kaza yapar, şu kadar milyon zarara girersin. Bir

hastalık verir Allah, Őu kadar masraf edersin. O para çıkar senden, fitil fitil gelir burnundan. Cebinden dŐŐŐrŐrsŐn, hırsıza kaptırırısın...

Öyle ibretli őrnekler var ki! Kimseyi de kırmak istemiyorum ama bilmeyenlere de anlatmak istiyorum.

Birisi bize çok sevgi gŐsteriyordu, iyi, Allah razı olsun, Allah da onu sevsin. Ondan sonra dedi ki;

“–Ben size, filanca yerdeki malımı sizin vakfınıza vereceğim.

Eh, Allah razı olsun. Çünkü biz kendimiz muhtaç değiliz. Ben fakir bir insan değilim, zengin bir insanım ben. Ben de, benim de vazifem var, benim de talebelere, başkalarına karşı hayır yapmam gereken bir Şey. Ama hayır yapılacak insanlar çok, yapanlar az. Bunları toplayıp, yapıp MŐslŐmanlıėa faydalı işler yapmak istiyoruz, fakir talebeleri okutmak istiyoruz. TaŐradan gelmiş, sekiz tane çocuğu var bir memurun, zavallı, postacı, bilmem ne, kŐylŐ, bŐyŐk Őehirde okuyan oğluna para yetiŐtiremiyor. Tarla satması lazım, yoksul, onu da yapamıyor. Tarlası da yoksa, biz onları okutmak istiyoruz, hayırlı işler yapmak istiyoruz.

Memnun olduk, pek, Allah razı olsun dedik. Ondan sonra geliyoruz gidiyoruz, hatırlatıyoruz, arkadaşlar hatırlatıyorlar, oralı olmuyor.

“–E, biz senin gırtlakėına bastık da senden zorla mı istedik parayı?”

“–Hayır.”

“–Sen kendi gŐnlŐnden bu hayrı yapacağım

demedin mi?”

“–Evet, dedim.”

“–Niye yapmıyorsun?”

Muhterem kardeşlerim!

Şeytan, bir insanın hayrı yapmasını içine vesvese verip geciktirir. Ya vaz geçirir, ya da biraz tehir ettirir. Hayırlı işi tehir etmek doğru değil. Hayırlı işi tehir edenlerden çok misaller biliyorum ben aziz kardeşlerim. Bu misal de canlı bir misal.

Çok sevdiğim bir insan, çok acıyorum ama sizlere ibret olsun diye, isim söylemeden şehir söylemeden bunu anlatacağım, olmuş bir hadise. Çok ihtiyacımız var orada bizim, o söylediği hayrı yapsa orada epeyce işimize yarayacak. Allah Allah! Adam vermedi yerini. Birkaç katlı bir binası var onu verecekti, biz de orada hayırlı faaliyet yapacaktık. Güzel bir iş olacaktı. Sevap kazanacaktı, vermedi.

Birkaç defa daha hatırlattık yapmadı. Ondan sonra öğrendik, satmış. Eh, satarsa satar. Ama bir insan söz verdi mi ahdine sâdik olmalı. Erkek insan verdiği sözü tutar, tutmadı bize karşı sözünü...

Benim kalbim kırıldı.

Neden? Bizi bir heveslendirdi, bir mahrum bıraktı.

Kapıya gel bakalım ben sana bir şey vereceğim dedi. Kapıda bekletti bekletti, vermedi gibi yani. Gel seni evimde ziyafet çekeceğim yemek yedireceğim dedi. Ondan sonra, haydi bakalım

çık dışarıya demiş gibi yani. Üzüldüm ben. Bayağı da heveslenmiştik, orada ihtiyacımız da vardı. Hocamız da orada bazı teşebbüsler yapmak istemişti de olmamıştı filan.

Sonradan öğrendim, bu sefer öğrendim ki parasını birileri çarpmış. Yani bize vereceği para kadar paraları çarpılmış, vermemişler, havaya gitmiş. Bize verseydi hayra gidecekti, hayır devam edecekti, sevap kazanacaktı. Sözünde durmadı şeytan onu geciktirdi engelledi. Tekrar tekrar hatırlattığımız halde hı hı dedi. Ondan sonra da bir haram yiyici insan yanına yanaştı ağladı sızladı, allem etti kallem etti, onun paralarını elinden aldı. Onu ömründe ağlattı, üzdü filan. Böyle oluyor, ibretli bir şey.

Başka bir kardeşimizi hatırlıyorum:

“—Şu hayrı yapacağım, bu hayrı yapacağım...”

Eh, maşallah yap bakalım. Yani cami yapsan, içinde namaz kılarlar. Minare yapsan, çıkar ezan okurlar. Şadırvan yapsan, abdest alırlar, iyi olur; yani yap mübarek! Çoluk çocuğun yok, geride kalanların da geçim sıkıntısı yok. Yap!

“—Yapacağım edeceğim, yapacağım edeceğim...” Yapamadan öldü gitti.

Hayrı çabuk yapın, verdiğiniz sözü tutun. Sözüünüzde durun, dönmeyin, dönmeyelim.

Biz bir dergi çıkartalım dedik, herkes 25 Milyon versin dedik.

Belirli seviyede olan insanlar, vermediler. E söz verdin, niye vermiyorsun?

Hayırlı bir iş yapacaksın! Bazıları da verilmesin

diye dolaştılar kapı kapı... Kimisi hayır yapıyor kimisi hayrın yapılmaması için kapı kapı dolaşıyor. Ne ibretli dünya řu dünya! Verenler kazandı, vermeyenler mahrum kaldı. Hayrın yapılmaması için kapı kapı dolaşanlar da ahirette hesabını bakalım nasıl verecek?

Çok ibretli! řu dünya hayatına, etrafınıza bakarsanız ve çeşitli şekillerde davranan insanların âkıbetlerine bakarsanız, çok ibretler alırsınız. Allah bizi rızası yolundan ayırmasın...

Cimrilik kötü bir huydur. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki: “—Farz olan zekâtından öde, o senin malını ve seni temizler.” İkinci tavsiyesi:

(*Ve âti sılâte’r-rahimi*) “Akrobaya olan vecibelerini de yerine getir. Yani onlara da para pul ver.”

Sıla-i rahimi millet sadece ziyaret sanıyor. Yani millet paralı bir iş yapmaktan bucak bucak kaçıyor arkadaşlar:

“—Para isteme benden, buz gibi soğurum senden.” demiş şakacının birisi.

Çok sıcak bir havada bile birisini serinletmek istiyorsanız para isteyiverin, tamam buz gibi soğuyor orada hemen.

Birisi varmış çok zengin, bizim rahmetli cennetmekân Ali Yakub hocaya sormuş:

“—Ben zikri nasıl yapayım? Zikr-i hafî mi yapayım zikr-i cehrî mi yapayım? İçimden mi Allah diyeyim, dışımdan bağıra bağıra mı Allah diyeyim?”

O da onun cimriliğini bildiğı için demiş ki ona:

“—Sen zikri böyle yapacaksın. Yani eline para almış da para veriyor, sayıyor gibi böyle böyle... Al, bir iki üç dört, sen böyle yapacaksın.” demiş. Böyle değil de Allah Allah Allah diye değil de sen böyle yapacaksın.

Bu cimriliği, şuhh-u nefsi, nefsin cimriliğini yenmesi gerekiyor müslümanın... Peygamber Efendimiz önümüzde, cömertlerin âbidesi, şâheseri. Derya gibi cömert... Eline geçeni akşama bekletmeyen...

Hz. Ayşe Anamız, onun mübarek zevcelerinden, bizim başımızın tâcı örneğimiz, o da öyle. Eline ne geçerse akşama bırakmamış. Bir keresinde bir mal gelmiş, para gelmiş, akşama oraya buraya hizmetçisini göndermiş dağıtmış. Akşam vakti olmuş, oruçlularmış mübarekler, sofrada bir şey yok. Hizmetçisi dayanamamış yutkunmuş, yutkunmuş... Dayanamamış hizmetçisi, ne yapsın! Demiş ki:

“—Mübarek valide, o etrafa dağıttığın şu paracıklarından biraz da akşam yemeğine ayırsaydın da, birazcık şu sofranın üstünde yiyeceğimiz bir şeyler olsaydı olmaz mıydı?”

Ona da güzel cevap vermiş. Diyor ki:

“—Önceden söyleseydin onu da yapardık, neyse bu sefer bununla idare ediverelim.”

Yani hatırlatsaydın onu da yapardım diyor. Baktı ki onun canı yemek istedi dayanamayacak, yani kuru ekmeğe böyle yavan bir oruç açmaya... Akşam insanın karnı acıkıyor. Suudi Arabistan'da sıcaktan patlıyor. Biz burada sıcaktan patlıyoruz, Suudi Arabistan'da 50

derece sıcak. Orada oruç tuttun mu insanın iflahı kesilir, dermanı kalmaz. Ama öyle cömert insanlar. Büyüklerimiz öyle cömert insanlar.

Hocamız da öyleydi, ben bilirim, verdi mi doyurucu miktarda verirdi. Bize de verirdi. Çünkü biz de memuruz, 450 lira maaş alıyoruz, yarısından fazlasını kiraya veriyoruz. Bizim de ihtiyacımız vardı, verdi mi ihyâ ederdi el-hamdü lillâh, verdi mi doyurucu miktarda verirdi.

Onun için cömertlik güzel bir sıfattır. Allah cimrilikten kurtarsın insanı. Kimisinin eli titriyor veremiyor veremiyor, ölüp gidiyor. Mübarek hayatında yapsaydı hayrını, sevap kazanacaktı; mirasçılara kalıyor.

Sıla-i rahim. Sıla-i rahimi millet “akrabayla ilgi kurmak, akrabayı ziyaret” diye tercüme ediyorlar hep. Halbuki sıla, “bağış” demektir. Sıla-i rahim demek, akrabaya kesenin ağzını açıp da götürüp bir şeyler vermek demektir. Gidip kuru kuruya teyze nasılsın, yenge nasılsın demek değil... Millet hep ziyaret manasına alıyor.

Sıla-i rahim ömrü arttırır. Sıla-i rahim senin fakir akrabâ-i taallukatına, etrafındaki şeylerine, memleketindeki akrabana bir şeyler vermek demektir. Yiyecek, giyecek, içecek, neyse para pul, yardım... Yardım demek yani. İnsan akrabasını gözetmesi lazım. Onu da tavsiye ediyor bu hadiste Efendimiz.

“—Zekâtını ver, çünkü o seni temizleyen bir temizlik amelîyesidir ve sıla-i rahimi de ver.” diyor.

(*Ve âti sîlate'r-rahimi*) “Sıla-i rahimi ver!” diyor; (*zür*) “Ziyaret et!” demiyor. Ver deyişinden akrabana da bağışta bulun demek anlaşılıyor. Onu da yapın! Akrabalarınızı gözetin, kollayın, çocuklarına yardımcı olun. Çok çocuklu olur, fakir olur, taşrada olur, çocukları okuyacak olur, elinizden gelen yardımı esirgemeyin.

(*Va'rif hakka's-sâili, ve'l-câri, ve'l-miskîni*) “Dilencinin hakkını bil.” diyor. Kapıya geldi de dilendi adam, boş çevirme, hakkını bil. Onun bir hakkı var, onu ver demek.

(*Ve'l-câri*) “Komşunun hakkını da bil.” İnsan bir dolma yapar, kebab yapar, kokusu etrafa çıktı mı komşuya da bir tabak götürüp verecek. Kandilde, bayramda, ekmek yapmışsa... Bizim köyde fırında ekmek yaparlar mesela, götürürler komşulara da sıcak sıcak verirler. Tatlılar, aşûreler mâlum, komşuya da komşunun hakkını da bilip bir şeyler vermek lazım.

Hocamız rahmetli, etrafındaki insanlara, komşularına çok şey yapardı. Odun gelirdi yarısını da komşusuna verirdi. Kendisi de alırdı, yarısını da komşuya verirdi. Postacı havale para getirirdi bunu seninle paylaşalım diye yarısını postacıya verirdi. Cömert oldu mu insan cömertliğiyle anılıyor.

Bir de kimin hakkı var diyor: Miskinin. Miskin kim?

Miskin de, bir şey yapmaya, para kazanmaya gücü yetmeyen insan demektir. Oturmuş kalmış, sakın sakın oturuyor, elini ayağını kıpırdatacak mecali kalmamış. Para kazanıp kendis-

ini geçindirecek dirayette, güçte kuvvette, cevvalikte, enerjide değil.

İşte bunları gözetecek müslüman. Mutluluk yaygın olacak.

Birisi adada villalarda yaşasın, ötekisi filanca yerde gecekondularda kan kussun. İslâm böyle değil

Peygamber Efendimiz'den sonra büyük ülkeler fethedilince, sahabe-i kiramdan çoğu vali oldular. Basra'ya, Musul'a, muhtelif şehirlere vali oldular. Valilik konaklarına girip oturmadı mübarekler. İstemem, bana gerekmez dedi. Küçük bir odada vazife yaptılar. Bizim belediye reisi seçilmiş bazı kardeşlerimiz de o lüks belediye binalarına oturmamışlar.

Mutluluğun el birliğiyle, tüm, beraberce olması lazım. Yani herkesle beraber olması, yayılması lazım. Başkalarına sendeki imkânları verdikçe Allah seni seviyor, seni mükâfatlandırıyor.

Onun için, çevrenize hayır u hasenâtı çok olan kimseler olmaya gayret edin, hepimiz öyle gayretli olalım. Parayı önceden ayıralım. Bir kardeşimiz var, Mehmet kardeşimiz Allah razı olsun;

“—Hocam, dikkat ettim, şeytan kandırıyor.” diyor.

Hani ne kadar niyet etse de insan, zekâtımı vereceğim, hayır yapacağım filan diye...

“—Onun için, ben maaşımı aldım mı, zekât miktarını ayırıyorum, bu mutlaka verilecek diye onu başka cebime koyuyorum. Önüme bir hayır

geldi mi, hemen orada veriyorum. Ayırmazsam, ayırıp vermek zor geliyor.” diyor.

Bir tedbir güzel! Yani bir cebinizi zekât cebi ayırın, şurası benim zekât cebimdir diye. O cebe kendi paralarınızı koymayın, bu fakirin cebi deyin. Yardım imkânı, sizden bir şey istedikçe çıkartıp oradan verirsiniz. Her ay verirsiniz. Maaşınızdan bir miktar ayırabilirsiniz mesela toptan, hemen alır almaz bunun şu kadarı fukaranın hakkı diye, hayra hasenâta verirsiniz.

Zekât cömertliğin alt sınırındır. Oradan öteye çok hayırlar yapılabilir. Daha başka nice nice hayırlar yapılabilir. Bazı büyükler kendi ihtiyacını ayırıp, sevabı çok kazanayım diye kazancının tamamını hayra verirlermiş.

Zarar mı ettiler?

Onlar daha çok kâr ettiler. Ahirete sevapları, büyük büyük sevapları götürdüler, ahirette rahat ettiler.

c. Fıtır Sadakası

Üçüncü hadis-i şerif.

Bu da Abdullah ibn-i Sa’lebe RA’dan rivayet edilmiş bir hadîs-i şerîf, sadaka-i fıtrı anlatıyor. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³

أَدُّوا صَاعًا مِنْ بُرٍّ أَوْ قَمْحٍ بَيْنَ اثْنَيْنِ أَوْ صَاعًا مِنْ

³ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.432, no:23713; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.II, s.150, no:52; Abdürrezzak, *Musanef*, c.III, s.318, no:5785; Şeybânî, *el-Âhad ve’lMesânî*, c.I, s.518, no:629; *Kenzü’l-Ummâl*, c.VIII, s.551, no:24121; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.II, s.119, no:1016.

تَمْرٍ أَوْ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ عَلَى كُلِّ حُرٍّ وَعَبْدٍ وَصَغِيرٍ وَكَبِيرٍ

(حم . قط . ض . عن عبد الله بن ثعلبة)

RE. 21/6 (*Eddû sâan min bürrin ev kamhin beyne's-neyni, ev sâan min temrin, ev sâan min şaîrin, alâ külli hurrin ve abdin ve sağîrin ve kebîrin.*)

Peygamber Efendimiz mâlum, Ramazan'ın sonunda müslümanların bayramdan önce, bayramdan namazından ayrılmadan fukaraya bir sadaka verilmesini emretmişti, oruçların kabulü buna bağlıydı. Küçük olsun, büyük olsun, hür olsun, köle olsun, herkesin vermesi gerekiyordu. Çok fakirse vermesi gerekmiyor da çocuk da, hür de, köle de verecek... Burada bunu tarif ediyor.

Efendimiz'in burada ifadesi şöyle:

(*Eddû sâan min bürrin ev kamhin*) “Bür veya *kamh* cinsi buğdaydan bir sa' miktarı olarak verilir. Yani ondan veya öbüründen... (*Ev sâan min temrin*) Veyahut hurmadan bir sa' verin! (*Vv sâan min şaîrin*) Veya arpadan bir sa' verin!”

Sa', bir ölçü, bir ölçek. Hani köylerde *şinik* vardır, *rubu'* vardır, onlar gibi bir ölçek.

(*Alâ külli hurrin ve abdin ve sağîrin ve kebîrin*) “Bir sa' buğdaydan veya hurmadan veyahut arpadan herkesin vermesi lazım, herkesin boynuna borçtur. Hür olsun, köle olsun, küçük olsun, büyük olsun verilmesi lazım!” diye

bildirmiş.

İnşaallah Ramazan'da vermişsinizdir. Ramazan Bayramı zamanına kadar. Sonraya kalınmışsa, o zaman da verilecek tabii, ama ondan önce verilmesi lazım ki, bayramda tam bayram etsin fakirler. O paraları alıp da sıkıntıdan kendileri kurtarmış, bolluğa ermiş olsunlar. Sadaka-ı fıtır böyle bir vazife, boynumuzun borcu.

d. Mazluma Yardım Etmek

Dördüncü hadîs-i şerîf.

Bu hadîs-i şerîf Abdullah ibn-i Ömer RA'dan. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:⁴

أَدْخَلَ رَجُلٌ قَبْرَهُ فَأَتَاهُ مَلَكَانِ فَقَالَ لَهُ إِنَّنَا ضَارِبُوكَ
ضَرْبَةً فَضَرْبَاهُ ضَرْبَةٌ أَمْتَلَأَ قَبْرَهُ مِنْهَا نَارًا فَتَرَكَاهُ
حَتَّى أَفَاقَ وَذَهَبَ عَنْهُ الرَّعْبُ فَقَالَ لَهُمَا عَلَامَ
ضَرْبَتُمَانِي فَقَالَ إِنَّكَ صَلَّيْتَ صَلَاةً وَأَنْتَ عَلَى
غَيْرِ طُهُورٍ وَمَرَرْتَ بِرَجُلٍ مَظْلُومٍ فَلَمْ تَنْصُرْهُ

(طب. عن ابن عمر)

RE. 21/7 (*Udhile racülün kabrehû, feetâhü melekâni, fekalâ lehû: Innâ dâribûke darbeten,*

⁴ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.443, no:13610; Heysemî, *Mecmaü'zZevâid*, c.VII, s.528, no:12140; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.21, no:43758; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.II, s.92, no:967.

fedarabâhu darbeten imtelee kabruhû minhâ nâran, feterekâhu; hattâ efâka, ve zehebe anhü'r ru'bu fekâle lehümâ: Alâme darabtümânî? Fekâlâ: İnneke salleyte salâten, ve ente alâ gayri tuhûrin, ve merarte bi-racûlin mazlûmin felem tensurhü.)

Peygamber SAS Efendimiz, bir insanın kabirde neden azap göreceğini bildiriyor. Diyor ki:

(Udhile racûlün kabrehû) “Bir adam kabrine sokuldu.”

Demek ki Efendimiz onun kabre gömüldüğünde başına gelen bu hadiseyi görmüş, mânevî bakımdan peygamberlik, nübüvvet nûru ile görmüş, bize anlatıyor.

“Bir adam öldü kabrine sokuldu. *(Feetâhü melekâni)* Ona iki tane melek geldiler, kabre iki tane melek geldiler. *(Fekâlâ lehû: İnnâ dâribûke darbeten)* “Ona dediler ki, biz sana bir vuracağız ki göreceksin bak!” Bir vuruş vuracağız ki sana, seni bir döveceğiz ki, sana bir darbe vuracağız ki gör bak dediler. *(Fedarabâhu)* “Vuracağız dediler ve vurdular.”

(Darabâhu darbeten) “Bir vurdular ki, o vuruşlarının şiddetinden.” *(İmtelee kabruhû minhâ nâran)* “Kabrın içi ateş doldu.” O meleklerin o şiddetli vuruşundan, öyle bir vuruş vurdular ki kabrin içi ateş doldu, her taraf ateş oldu. Kabre giren şahıs fena bir azaba uğradı. Bu bir vuruştan kabri ateş doldu.

(Feterakâhu) “Melekler terk ettiler, kenara çekildiler. *(Hattâ efâka)* Darbeyi yiyen o şahıs uyandı, kendine geldi. *(Ve zehebe anhü'r-*

ru'bu) Korkusu da sakin oldu. Dayağı yedi, ateşin acısını çekti, uyandı, korkusu da sakinleşince akli başına gelince; (*Fekàle lehümâ alâme darabtümânî*) “Ne diye beni dövdünüz?”

Yani demek istiyor ki:

“—Ben müslümandım, kabirde ne diye bana azap ediyorsunuz, ne diye dövdünüz beni?”

Merak etti, şimdi sebebini soruyor korka korka...

(*Fekâlâ*) “Onlar, o melekler dediler ki:

(*Inneke salleyte salâten ve ente alâ gayri tuhûrin*) “Sen temiz değilken namaz kıldın. Yani abdestini tam almamış, guslünü tam yapmamış, öyle bir halde namaz kıldın diye bunu ondan yaptık.”

Şimdi bu iki sebepten olur. Abdestini aceleyle alır insan, eksik bırakır, yıkaması gereken yeri tam yıkamaz, tam temizlenmiş olmaz veyahut yüznumaraya gidiyorlar... Her zaman burada anlatıyorum İslâm'da utanmak yok, dinimizin bilgilerini anlatmak için tam söylemek gerekiyor.

Meselâ, yüznumaraya giden bir insanın tamamen temizlenmesi lazım. Yıkanması, temizlenmesi lazım. Küçük abdestini yapmışsa *istibrâ* olması, yani suyun kesilmesi, ıslaklığın kurulanması, silinmesi temizlenmesi, yıkanması lazım, hiç eseri kalmaması lazım.

Millet bunu bilmiyor, anası babası öğretmemiş, böyle derslerde de vaazlarda da bulunmamış veyahut hocalar bunu söylememişler. Ayak üstü dikiliyor, şar şar, şar şar... Ondan sonra hop

kilotunu kaldırıyor, çekiyor, çıkıyor dışarıya... Ne kesilmesine bakıyor, ne damlaların bitip bitmediğine bakıyor, ne onlardan istibrâ ediyor, ne şöyle sıvazlayıp silip temizliyor... Hayret edilecek bir şey!

Ben hatırlıyorum ortaokul talebesiyken bize jimnastik dersi olurdu. Jimnastik dersinde hocalar koştururdu jimnastik yaptırırlardı, mâlum herkes bilir okula gidenler. Bazı arkadaşlarımız soyunurken iç çamaşırlarını görürdük, gösterirlerdi hayret ederdik. Pis, görünüyor, pislik eseri görünüyor yani, dikkat etmiyorlar.

Büyük abdestten iyi temizlenecek müslüman. Küçük abdestten iyi temizlenecek, kurtulacak. Büyük abdestte yıkayacak, altını kurulayacak, çok dikkat edecek. Küçük abdestten sonra da tam kesilmesini bekleyecek idrarın, ondan sonra da aşağıdan yukarıya sıvazlayıp, kalanları da çıkartacak, ucunu da silecek, yıkayacak, temizleyecek, kurulayacak. Ondan sonra da dışarıya çıkınca şöyle biraz yürüyecek, hareket edecek, bir daha kontrol edecek. İkinci kontrolde yine ıslaklık oluyor. Yani bütün dikkatinize rağmen ikinci kontrolde yine bir ıslaklık olabiliyor.

Çünkü bir doktor bana söylemişti ben de size söyleyeyim. İnsanın idrar borusu düz değilmiş, kıvrıntılıymış, kıvrımlıymış. Yani hani idrar torbasından aşağı dümdüz bir boru, yallah dışarı! Öyle değilmiş. Bunun bazı kıvrımları varmış. Hatta hasta olan insanlara sonda takılırken, o kıvrımlara filan dikkat etmek gerekiyormuş diye

söylemişti.

Şimdi ayakta idrarını yaparken bu kıvrımlarda, borularda kalıntılar kalıyor. Merdivenlerden yukarı çıkınca, abdest alacağım diye şadırvanın önünde otururken, kalkarken hop hepsi dışarıya... Dışarıya çıkıyor, korunmadığı, onun arkasının kesilmesine dikkat etmediği, pamuk, bez kullanmadığı için... Veyahut şimdi kâğıt kullanıyorlar ya hani, eh, ne yapalım o iş için yapılmış, imal edilmiş kağıtlar oluyor. Kullanılacak, hiç ıslaklık kalmayacak. O iyice bittikten sonra abdestini alacak.

O hiç şey yapmadan geliyor, hemen öbür tarafta idrarını yapıyor; bu tarafa oturuyor, abdestini alıyor. Kalkıyor hık yaptığı zaman, bir gayret gösterdiği zaman, ceketini alayım diye uzandığı zaman, o borularda kalanlar hop tekrar dışarıya çıkıyor. Abdesti gitti. Utanmak yok, ben bunları böyle size anlatıyorum bilin diye.

O zaman abdesti gidiyor, geliyor burada namaz kılıyor. Ama abdestsiz kıldı, gitti abdesti çünkü, tam almadı.

Kimisi de şap şap şap yüzüne, şıp şıp şıp eline, şık şık şık ayağına...

“—E, bak dirseklerin ıslanmadı yavrum!”

Yani tam yıkamıyor, yüzünü şöyle yapıyor, yanaklarını pudralar gibi yapıyor. Bu yüzünün her tarafını güzelce ıslatacak, sakalı varsa sakalını hilalleyecek. Suyun her tarafına gitmesi lazım, gözünün kıvrımlarına su gitsin diye dikkat edecek, çapağı varsa ayıklayacak. Su her tarafına gitmeyince azası yıkanmamış

oluyor, yine abdest tamam olmamış oluyor.

Onun için bak burada kabirde bu sefer kabri ateş dolacak şekilde fena halde dayak yiyor. Melekler bir vurduğu zaman kabrin içi ateş doluyor. Onun için ne yapacak müslüman?

Yüznumarada çok dikkatli olacak. Tepeden aşağı şar şar, şar şar yaparsa, üstü başı batar. Duvarlara vurur, aşağıdan yukarıya sıçrar. Ne kadar şiddetli aşağıya gitmişse, aşağıdan yukarıya o kadar şiddetle sıçrar. Tedbir alacak, onun sıçramaması için tedbir alacak, çok dikkat edecek. Eğilecek, dikkat edecek.

Yüznumaralarımızın en temiz yer olması lazım. Yüznumaralar kirlenmeyecek, dikkat edecek insan... Sakin sakin işini bitirecek, güzel güzel temizliğini yapacak, kurulacak ondan sonra bekleyecek. Ondandan sonra bir daha kontrolünü yapacak, ondan sonra dikkatli dikkatli abdestini alacak, her tarafını güzelce yıkayacak. Yarım yaptığı zaman kabirde dayak yiyebilir. Kabrin içi ateş dolacak gibi dayağı yiyebilir.

Müslüman abdestsiz namaz kılmaz. Münafık kılar. Namaz kıl dedin kıldım demiş Bektaşî. Ev sahibi:

“—Kalkın namaza!” demiş, kılmışlar namazı.

Namaz bittikten sonra ev sahibi demiş:

“—Ya erenler! Sen yüznumaraya gitmiştin, abdest almamıştın, haydi namaza deyince geldin namaz kıldın, abdest almadın.”

Demiş ki;

“—Efendi, napayım. Namaz kıl dedin namaz

kıldım, abdest al deseydin abdest de alırdım.” demiş.

Yani söylemek mi lazım?

Abdest almaya dikkat edeceğiz. Namazı dikkatli kılacağız. Abdest de eksik bırakmayacağız. Azaların iyi yıkanmamasından da gayr-i tâhir olmuş olabilir insan. Bunlara her çeşit ihtimali düşünerek önem vereceğiz.

İbadet önemli bir şeydir. Allah’ın huzuruna çıkıyorsun, Allah her şeyi biliyor. Güzel yapacaksın. Sonra namaz camide başlamaz. Namaz abdest almaktan başlar diyor büyüklerimiz. Birçok kimse bunu bilmez diyor. Fatih Camii’ne yazmış; şadırvandan başlar namaz. Abdesti güzel almaktan başlar. Abdesti güzel almazsan, namaz tamam olmaz. Abdesti dualarıyla, her tarafına suyu götürerek güzel alacağız ki, kabirde böyle dayak yiyen duruma düşülmesin.

Allah hepimizi korusun kurtarsın... Abdesti güzel bozanlardan, güzel alanlardan eylesin... Namazı güzel kılanlardan eylesin...

Abdest bozmaya çok ihtimam edeceksiniz, çok dikkat edeceksiniz, çok temiz olacaksınız, iç çamaşırlarınızın kirlenmemesine çok dikkat edeceksiniz.

Bir bu sebepten dayağı yemiş öyle diyorlar. (*Inneke salleyte salâten ve ente alâ gayri tuhûrin*) “Sen temiz değilken namaz kıldın.” diyorlar. Demek ki abdesti yarımdaydı, tam almadı, ondan bu dayağı yedi ama ne dayak! Kabrin içi ateş dolan, kendinden geçiren bir dayak...

(*Ve merarte bi-racûlin mazlûmin felem tensurhü*) “Bir keresinde de bir mazlum adamın yanından geçtin de, zalimler ona zulmederken yardımcı olmadın. Bir de ondan...”

İki sebebi var bu dayığı yemenin. Kabrin içi ateş dolmasının iki sebebi var. Bir; abdestin tam değilken, tâhir, temiz değilken namaz kıldın, o dikkatsizliğinden bu dayığı yedin, bir de bir mazlum insana zalimler zulüm ediyordu, dövüyor sövüyor, ne yapıyorsa zalim, sen de ona yardım etmedin diyor.

Demek ki müslüman ne yapacak? Mazluma yardımcı olacak, zalimi engelleyecek, mazluma yardımcı olacak.

Şimdi biz de el-hamdü lillâh şu Türkiye’imizde 55 milyon müslüman olduk, 60 milyon müslüman olduk. Bayağı el-hamdü lillâh hatırlı bir memleket olduk. Her taraftaki müslüman kardeşlerimize yardımımızı, yardım elimizi uzatmamız lazım!

Türkistan var, Kafkasya var. Ermeniler zulmeder, çeteler köyleri basar kardeşlerimizi öldürür. Bulgaristan’da neler oldu. Yunanistan’da her zaman oluyor.

Kıbrıs’ta küçük çocukları küvetlere doldurdular da öldürdüler. Utanmadan bir de Yunan milletvekilleri çıkıyor, “Kıbrıs’ta siz niye böyle yaptınız, şöyle yaptınız?” diye hesap soruyor bizim devlet adamlarına sonradan.

Bizimkiler de ses çıkartmıyorlar. Ya siz utanmadınız arlanmadınız da çocukları bile öldürdünüz. Toplu mezarları yaptınız. Açıldı

da mezarlar 60 -70 tane köy ahalisi toptan öldürmüşsünüz, oraya tıkmışsınız onlar meydana çıktı. Küvetin içinde üç tane masum yavru kanlar içinde, onlara nasıl kıydınız diye cevap verememişler. Onun için mazluma yardımcı olmak da esas vazifeniz.

O nasıl olacak?

Burada kuvvetli olarak olacak, burada yani Türkiye’de kuvvetli olacağız. Buradan mazlumlara, her tarafa yardım edeceğiz. Yardım elini öyle uzatacağız. Kendisi zayıf olan başkasına yardım edemez.

e. Dünya Sıkıntıları ve Sabır

Hasan el-Basrî Hazretleri’nden mürsel olarak rivayet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵

أَدْخِلْ نَفْسَكَ فِي هُمُومِ الدُّنْيَا وَأَخْرِجْ مِنْهَا
بِالصَّبْرِ وَلْيُرِدَّكَ عَنِ النَّاسِ مَا تَعْلَمُ مِنْ نَفْسِكَ

(ابن أبي الدنيا هب. عن الحسن)

RE. 21/8 (*Edhil nefseke fî humûmi’d-dünyâ, ve ahrîc minhâ bi’ssabri, velyerüddeke ani’n-nâsi mâ ta’lemü min nefsike.*)

(*Edhil nefseke fî humûmi’d-dünyâ*) “Dünyanın himmetlerine, sıkıntılarına, dertlerine,

⁵ Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.VII, s.124, no:9719; İbn-i Ebi’d-Dünyâ, *el-Ferec ba’de’ş-Şiddeh*, c.I, s.17, no:16; Hasan-ı Basrî Rh.A’tan. *Kenzü’l-Ummâl*, c.XV, s.802, no:43183; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.II, s.92, no:968.

meşakkatlerine nefsini daldır! Tabii insan para kazanmak için sıkıntı çekecek, sevap kazanmak için koşturacak. Dünyanın çeşitli faaliyetleri var, sizler ve bizlerin yapacağımız. Bunlara dal!”

(*Ve ahric minhâ*) “Bu daldığın yerden de çık, (*bi’s-sabri*) sabrederek.” Yani Allah rızası için yapacağın faaliyeti göze al, dal dünyanın sıkıntılılarına, meşakkatlerine, çık oradan sabrederek. Çünkü çalışmadan olmuyor. Dünyada rahat yok; gayret göstermek, çalışmak lazım.

“—Yok ben tehlikeyi göze alamam, yok ben rahatımı bozamam, yok ben oraya gidemem, buraya gidemem!” derse, hiçbir hizmet yapılmaz.

Müslüman koşturacak, sıkıntıyı çekecek. Sabrı ele alarak yapacak bunları. Sabrı ele alarak koşturacak. Böyle tavsiye ediyor Efendimiz.

(*Velyerüddüke ani’n-nâsi mâ ta’lemü min nefsike*) “Senin kendi hâline baktığın zaman kendinden bildiklerin, başkalarına karşı senin hücum etmene mâni olsun.”

Yani sen kendine bakıyorsun zaman zaman, kendinde kusurlar var, zaman zaman kendinde tembellik var, zaman zaman sende çeşitli duygular var, kendini biliyorsun. Karşıdaki adamı da öylece mazur gör.

Bak sen olsaydın onun yerinde, işte bazen sen nasıl öyle yapıyordun, o da bu sefer öyle yaptı. Madem bazı kereler öyle yapıyordun, bu sefer de o yapmış, hoş gör. Hemen kaplan gibi üstüne saldırıp, tenkit edip, hemen yerden

yere çalma; çünkü bazen de sen yapıyordun onu daha evveleri...

Hani Nasreddin Hoca şöyle demiş ya kendisine:

“—Ah, gençlik ah!”

Sonra sağa sola bakmış:

“—Ben senin gençlikte ne olduğunu da bilirim ya!” demiş.

Biz kendimizin ne olduğunu biliriz. Başkasını tenkit ederken böyle şahlanmayalım, kaplanlar gibi şey yapmayalım. Çünkü kendimizin ne olduğunu biliyoruz. Kendimizin kusurlarımız var, tam düzeltememişiz onun için başkalarını da hoş görmeyi öğreneceğiz. Affetmeyi, kusurlarına bakmamayı, ayıplarını açmamayı, ayıplarını örtmeyi, setr etmeyi öğreneceğiz.

Bu bir kusurdur ama, ben de yapmıştım, neyse affedivereyim bu kardeşimi veya söylemeyeyim. Bu sefer bir kabahat işlemiş, inşaallah düzeltir, bağışlayayım filan gibi bir duyguya sahip olacağız. Kendi halimizi bilmemiz başkalarını hoş görmemize, affetmemize, onlara yumuşak, müsamahakâr davranmamıza, onlara çok hücum etmememize, çok acı tenkitler yapmamamıza sebep olmalı, bizi frenlemeli... İnsanoğludur, insanlar kusursuz olmaz; affedici olmak lazım!

Fâtiha-ı şerîfe mea'l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
30. 06. 1991 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİNE PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

